

"Nog zo'n juweel ..." Deel 2

door Jan Francis (Pater Paul) van Aarle.

Na publicatie van 'Leven en werken van pater Paul van Aarle' in jaargang 33 nr. 4 van november 2008 van 'Het Griensvenneke', is bij de webverhalen op de website van de heemkundevereniging het eerste deel geplaatst van de herinneringen van pater Paul van Aarle aan zijn armoedige jeugd in de Spurkstraat op nummer 53. Hier volgt het tweede deel. Aan deze tekst, die omstreeks 1983 is geschreven, is vrijwel niets veranderd. De aanvullingen (tussen haakjes) zijn van André Schoones. Pater Paul van Aarle schreef deze 2 bijdragen naar aanleiding van het opnemen van een foto van zijn geboortehuis in het boek "Bekijk het maar!" met het bijschrift: Nog zo'n juweel. Ze zijn (zonder foto's) gepubliceerd in HKV jrg 8, (1983) nr 2.

Foto 1. Pater Paul van Aarle (Den Dungen 1914 – Bavel 2003)

"Nog zo'n juweel."

Ja, maar je moest er niet in hoeven te wonen. 's Zomers ging het prima. Dan was het binnen ook zomer. Dan scheen de zon door de kleine ruitjes van het raam, en ook boven de voordeur was een raam waardoor licht naar binnen viel. Dan zag je in de stralen van de zon de stofdeeltjes op en neer dwarrelen, op en neer en wengeldeweer, als hele kleine insecten van goud. Je had er als kind genoeg aan te kijken. Het was allemaal wonder. Er was nog zoveel nieuws te ontdekken in de kleine wereld waarin je leefde. Je viel van de ene verbazing in de andere.

Foto 2: Blauwe eieren van de heggenmus

Ik kan me nog goed herinneren dat vader me het nestje van een "blaauwleggerke" (heggenmus) liet zien met een stuk of drie, vier eikes erin, van die mooie lichte blaauwe eikes. Ik had ze nog nooit gezien. Ik kon geen woord uitbrengen. Ik keek eens naar mijn vader die dat wonder ontdekt had en ik maakte een beweging met de hand... "Nie onkomme," zei vader, "nie onkomme manneke". Het heeft op mij zo'n indruk gemaakt dat ik het nooit vergeten heb en dat ik de plaats nog zou

kunnen aanwijzen waar ik dat wonder van die vogeleikes voor het eerst gezien heb. En dan de zang. De zang van al die "veugelkes." D'r zaten d'r van alterhande in den hof en rontelum 't huis: biediefkes (mezen) en malders (merels) en roodstàrtjes en spreeuwen en vinken en winterkunningskes en boomkreuperkes en van alles. Mar dieje malder in de

noteboom, ... wà kos die toch zinge. Dà blief mar onhauwe. Ge kost z'n keeltje op en neer zien goan às dà geluid ut z'n geel bàkske kwaam ..., wór hòlt ie ut vandôn.' "Wà is dà vadder?", zin ik, àk weer 'n aander veugelke hurde. Ons vadder kende d'r veul.

Hij heeft me ongemerkt een grote liefde bijgebracht voor de natuur en oog leren hebben voor het wonder. Hij heeft me leren kijken. Ik weet wel, je moet tegenwoordig niet te gauw van een wonder praten, en daar zit wel wat in, maar het is alsof de mensen tegeworrig nie mèr kunnen kèke en da's zund, want ge wandelt eigenlijk in wonderen. Het grootste wonder voor zônne kleine jonge was het lied van de nachtegaal. Ik weet nog goed dà'k mé ons vadder ne keer van Hezik of Balkum kwaam, in den oavend. En we kwaame neven 't Gewat, bè Trippe, in Milrooi. "Heurt," zin ons vadder, "heurt, door is ie ... de nachtegaal." En we stonden stil in de stilte ... "Ooooch" zin ik. "Ooooch." Meer kos ik nie zegge. Net unnen urgél in de kerk. Ammel bellekes en flûtjes en tierlantijntjes, umhóg en umlég, en hard en zacht, en oooh, wà gét'ie te keer. Ik krieg er nie genog van. En ons vadder stond ok mé studie te luistere ... wa'st toch mooi .. "Heurde 't jonge!" Het was een stukske van den himmel in ons eenvoudig, arm bestaan. Dat hadden we toch maar: dat we daar naar mochten luisteren en daar van mochten genieten. Daar waren we rijk mee.

Ik heb heel mijn leven mogen genieten van de wonderen in de natuur, van kinderen, mensen en dingen. M'n goede vader had er het zaad voor uitgestrooid in mijn hart, toen ik nog kind was. Ik ben er hem heel dankbaar voor.

" 'n Juweel van een huis.... "

Ja, dat kan wel, mar ge moest ter nie inkomme às de zon op de schoorsteen schien en het vuur ôn was. Dan kost ter zo blooke dàgge gèn haand veur d'ooge zien kost. Dan was den hillen herd vol rook of ter een heidebrand ôn de gang was. Dan moes de veurdeur open en dan moeste nô buite en dan kóste de rook er ut zien trekke, àgge dan op de misse stond. Mé hil slierte trok de rook nô buite. Dà was iet.

Foto 3. Detail van de voorgevel van Spurkstraat 53. De kleine rampjes zijn hier goed herkenbaar.

De zuldering en de balken van de zulder waren zwart en donkerbruin van de rook. Daar kwam geen verf aan te pas. Die was al drie eeuwen lang "geverfd" en de "verf" zat er diep in. Dieë verf schilferde nie af. Dà was natuur. En de ruitjes van het raam waren ôk gekleurd. D'r waare d'r bè die kapot waare en gespronge, mar die nog olling waare die han dà , die kleur, al de kleure van de regenboog: rood en lichtgeel, en blaauw en gruun. Ik hère dikzat nô stôn kijke. Ik kost ôk nie begrepe.

Jammer dat die ruitjes niet bewaard zijn gebleven. Jammer dat ons huis afgebroken "moes" worden. Het was een van de oudste, zo niet het oudste huis uit Den Dungen. Toen ik wat groter was, ontdekte ik een steen in de muur, rechts boven het "deurgebont" (deurkozijn) met het jaartal 1631 er in. En boven het jaartal was een eenvoudige versiering aangebracht, maar die was te vaag om te onderscheiden wat het was. Ik was al blij dat ik die cijfers kon ont-cijferen en ik ging er een beetje "greuts" op. "Ja ", zin ons vadder, "nou zie ik et ook, ge kunt et goed zien." Meer zei hij niet. Hij had wel wat anders ôn de kop. Moeder was veel te vroeg overleden. Dat was een ramp. Later werd je dat hoe langer hoe duidelijker. Als kind begreep je het niet. Gelukkig maar.